

Austri Vind DA  
Merkantilveien 2  
2815 GJØVIK

Vår dato: 03.07.2018  
Vår ref.: 201502178-56  
Arkiv: 517  
Deres dato:  
Deres ref.: 16/00600-22

Saksbehandler:  
Anne Johanne Kråkenes

## Godkjenning av planendring for Kjølberget vindkraftverk i Våler kommune

Vi viser til deres søknad datert 05.02.2018 om endring av installert effekt og søknad av 15.03.2018 om endring av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) av for Kjølberget vindkraftverk, samt etterfølgende korrespondanse blant annet tilleggsinformasjon oversendt 19.06.2018.

NVE har behandlet søknaden om økt samlet installert effekt og økningen i antall turbiner med hjemmel i energiloven § 3-1. Øvrige planendringer er behandlet med hjemmel i vilkårene for detaljplan og MTA gitt i konsesjon av 12.02.2016, vilkår 13 og 14.

### Vedtak

*Med hjemmel i energiloven § 3-1 gir NVE Austri Vind DA tillatelse til å til å øke samlet installert effekt til inntil 60 MW og til å bygge 13 turbiner. Det gis tillatelse til å øke effekten i transformatorstasjonen til 58,5 MW og økning av det interne kabelnettet til om lag 14 km.*

*Med hjemmel i konsesjonen datert 12.02.2016, post 13, 14, 15 og 16 godkjenner NVE fremlagte endringer av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan for bygging av Kjølberget vindkraftverk i Våler kommune (Hedmark).*

### Vilkår:

- Det skal utarbeides en ROS-analyse og beredskapsplan. Beredskapsplanen skal utarbeides i samarbeid med det lokale brannvesenet på begge sider av grensen. ROS-analysen og beredskapsplanen skal oversendes NVE før anlegget settes i drift.
- Det skal utarbeides en plan for istandsetting av kran- og montasjeplasser, riggområde og tilsvarende. Planen skal blant annet beskrive behovet for areal i forbindelse med drift og vedlikehold av anlegget. Planen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidene avsluttes.
- Anbefalte avbøtende tiltak omtalt i notat datert 26.09.2017 fra befaring med biolog i Kjølberget vindkraftverk 25.09.2017, skal innarbeides i aktuelle kontrollplaner.

E-post: [nve@nve.no](mailto:nve@nve.no), Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: [www.nve.no](http://www.nve.no)

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

**Hovedkontor**  
Middelthunsgate 29  
Postboks 5091, Majorstuen  
0301 OSLO

**Region Midt-Norge**  
Abels gate 9  
7030 TRONDHEIM

**Region Nord**  
Kongens gate 14-18  
8514 NARVIK

**Region Sør**  
Anton Jenssensgate 7  
Postboks 2124  
3103 TØNSBERG

**Region Vest**  
Naustdalsvegen. 1B  
6800 FØRDE

**Region Øst**  
Vangsvæien 73  
Postboks 4223  
2307 HAMAR

- Det skal avklares med Fylkesmannen i Hedmark og kommunen om det er dokumentert lokaliteter for storfuglleik langs Håsjøveien, og dersom aktuelt innarbeides hensiktsmessige avbøtende tiltak.

Dette vedtak forutsetter at fremlagte planer er i samsvar med vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen av 12.02.2016, og vedtak knyttet til godkjenning av detaljplan og MTA for Kjølberget vindkraftverk av 11.04.2017.

NVE understreker at planene ikke skal fravikes uten vår godkjenning. Planene gjelder for bygging, drift og vedlikehold av anlegget. NVE kan stille krav om ytterligere detaljering og dokumentasjon for hele eller deler av anlegget ved senere tidspunkt.

NVE vil følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10.

NVE gjør oppmerksom på at tiltakshaver må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

### **Bakgrunn**

Etter søknad fra Austri Vind DA (Austri) gav NVE 03.10.2016 tillatelse til å øke samlet installert effekt fra 40 MW til 45,6 MW. NVE ga 09.11.2017 tillatelse til å øke samlet installert effekt ytterligere fra 45,6 MW til 54 MW.

NVE godkjente 11.04.2017 detaljplan og MTA for bygging av Kjølberget vindkraftverk. Vedtak ble påklaget, og stadfestet av Olje- og energidepartementet (OED) den 17.10.2017. I planen lå det til grunn en utbyggingsløsning på 45,6 MW, bestående av 11-12 turbiner à 3,8 MW.

Austri har i brev av 05.02.2018 søkt om at samlet installert effekt økes til inntil 60 MW. Bakgrunn for søknaden er optimalisering av prosjektet, samt justering av detaljplan og MTA.

I brev av 15.03.2018 søkes det om godkjenning av en revidert utbyggingsløsning. Installert effekt per turbin søkes økt til inntil 4,5 MW. Det søkes også om tillatelse til å etablere en ekstra turbin, samt å øke turbinenes dimensjoner. Bakgrunnen for endring av utbyggingsløsning er teknologiutvikling. I følge søknaden er bruk av ny teknologi nødvendig for realisering av anlegget, det søkes derfor om å benytte en større og mer moderne turbin enn det som ligger til grunn i den godkjente planen.

### **Høring og innkomne merknader**

De omsøkte endringene gir etter NVEs vurdering mindre virkninger sammenlignet med utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonssøknaden og utbyggingsløsningen som ligger til grunn for allerede godkjent detaljplan og MTA. NVE har derfor kun sendt søknaden av 15.03.2018 på høring til et begrenset utvalg, herunder Våler kommune, Torsby kommune, Naturvårdsverket Länsstyrelsen Värmland, samt berørt støy- og skyggekastmottaker. Søknaden ble ved en inkurie ikke sendt Fylkesmannen i Hedmark eller Hedmark fylkeskommune, disse samt Trysil kommune som berørt nabokommune informeres med kopi av dette vedtak.

I høringsbrevet har NVE bedt Austri Vind om å orientere berørte grunneiere og rettighetshavere om høringen og fristen til å uttale seg til NVE. NVE mottok 06.04.2018 kopi av varselet.

NVE har mottatt uttalelser fra fem høringsparter, og enkelte av partene har kommet med flere uttalelser. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegget «Innkomne merknader, endring av godkjent detaljplan og MTA Kjølberget vindkraftverk, Våler kommune». Austri Vind kommenterte i brev av 30.04.2018 uttalelsene innkommet innen fristen.

Etter NVEs vurdering danner søknadene, mottatte uttalelser og andre opplysninger et tilfredsstillende grunnlag for å treffe vedtak i saken. NVE anser saken som tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17.

### **NVEs vurderinger**

NVE godkjente detaljplan og MTA for Kjølberget vindkraftverk i vedtak av 11.04.2017. Det er de omsøkte endringene som nå er til behandling.

Det er under høringen kommet flere innspill som går på konsesjonsprosessen for Kjølberget vindkraftverk og/eller generelt til vindkraft og vindkraftkonsesjoner. Disse spørsmålene/merknadene anses ikke relevant for vurderingen av den omsøkte endringen, og er derfor ikke nærmere kommentert. Det vises til NVEs vedtak av 11.04.2017 for vurdering av detaljplanen og MTA for Kjølberget vindkraftverk. Videre vises det til NVEs notat *Bakgrunn for vedtak* datert 27.06.2014 og OEDs behandling av klage på konsesjonen til Kjølberget vindkraftverk.

Utarbeidelse av nasjonal ramme for vindkraftverk vil berøre enkelte av de generelle spørsmålene/merknadene. Dette er et pågående arbeid, der informasjon kan lastes ned på NVEs nettsted; <https://www.nve.no/nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/>.

I det følgende presenteres NVEs vurdering av de temaer som anses som relevante for vurdering av de omsøkte endringene.

#### *Revidert utbyggingsløsning*

Godkjente detaljplan og MTA for Kjølberget vindkraftverk har en utbyggingsløsning på 45,6 MW bestående av 11-12 turbiner à 3,8 MW. Etter NVEs vedtak i april 2017 er det gitt tillatelse til å øke samlet installert effekt til 54 MW. I den reviderte utbyggingsløsningen, som nå er til behandling, er det lagt til grunn 13 turbiner à 4,5 MW, og en total installert effekt på inntil 60 MW.

I reviderte løsningen av 15.03.2018 økes antallet turbiner med en. Endringen innebærer at turbin K1053 (i godkjent plan) blir erstattet med K1160 og K1170. Turbinpunkt K1053 er lokalisert ved Bråtåsæterberget, jf. arealbrukskartene. De to nye turbinpunktene er også lokalisert her, men selve plasseringen er noe justert i forhold til opprinnelig punkt. Som en følge av at turbinpunkt K1053 blir erstattet med K1160 og K1170, er det også gjort nødvendige justeringer av internveien til disse turbinpunktene. Øvrige turbinpunkter har samme plassering som i godkjent plan. Veilinjene er justert noe som følge av vilkår i NVEs godkjenning av 11.04.2017, se omtale under.

Anlegget ble i konsesjonssøknaden planlagt med 10 til 20 turbiner, avhengig av tilgjengelig teknologi. Utredninger som ble lagt til grunn i konsesjonsprosessen ble basert på 12 turbiner. Antall turbiner er ikke presisert i konsesjonen av 12.02.2016, men av vedlegg til konsesjonen fremgår det at anlegget er planlagt med 12 turbiner. NVE konstaterer at omsøkt utbyggingsløsning vil innebære en endring fra konsesjonsgitt løsning.

I godkjent detaljplan og MTA er navhøyden satt til 130–150 meter (119 meter i konsesjonen) og rotordiameter på 126–140 meter (126 meter i konsesjonen). I revidert plan søkes det om endringer av turbindingens dimensjoner. Navhøyden søkes øket fra 119 meter til 130-150 meter og rotordiameteren søkes økt til opptil 150 meter. Dette innebærer at total høyden på vindturbinene øker og at turbinene vil bli noe mer synlig, slik det også fremgår av visualiseringen som er vedlagt søknaden.

I konsesjonsprosessen ble det gjort vurderinger av vindkraftverkets påvirkning på blant annet naturreservatene Skjeftekjølen og Buberget og Finnskogen, jf. bakgrunn for vedtak datert 27.06.2014. Endring av turbinenes dimensjoner vil medføre endringer i forhold til utbredelsen av støy og skyggekast,

og en eventuell utvidelse av Skjeftekjølen vil innebære at en større del av naturreservatet påvirkes av støy fra anlegget. Vindkraftverket vil også bli noe mer synlig fra naturreservatene. Skyggekast vurderes i denne sammenheng som mindre relevant. De omsøkte endringene av vindkraftverket vil etter NVEs vurdering ikke gi vesentlig endrede virkninger for miljø og samfunn. Følgelig kan den revidert utbyggingsløsning etter NVEs vurdering godkjennes.

Det fremgår av søknaden at revidert løsning medfører at samlet installert effekt overstiger den nettkapasitet Kjølerberget vindkraftverk per 15. mars 2018 er tildelt, men at det er dialog med aktuelle netteiere om denne utfordringen. Det er i søknaden presisert at dersom tilstrekkelig nettkapasitet for bygging av 13 turbiner ikke tildeles, vil et mulig utfall være at anlegget bygges med 12 turbiner. NVE minner om at godkjent detaljplan/MTA ikke skal fravikes uten vår godkjennelse.

### *Støy*

Det er gjennomført oppdaterte støyberegninger for revidert utbyggingsløsning. Av tilleggsinformasjonen oversendt 19.06.2018 fremgår det at Austri Vind etter oversendelsen 15.03.2018 har kommet lengre i valg av turbinløsning. Ettersom beregningen av støy lagt til grunn for søknad (av 15.03.2018) er gjort med en turbin som ikke lengre er aktuell, er det utført oppdaterte støyberegninger for gjestående aktuelle turbiner.

NVE har stor forståelse for at det er krevende og forvirende for omgivelsene at Austri legger frem flere støyberegninger, og at utbredelsen varierer. Samtidig har NVE forståelse for at optimalisering av prosjektet er noe det jobbes kontinuerlig med.

Av detaljplan/MTA og oversendt materiale 19.06.2018 fremgår det at det er gjennomført «worst-case» beregninger i tråd med gjeldende retningslinje og veiledning (T-1442/M-128). NVE konstaterer at det i støyberegningene er det lagt til grunn Vestas V150-turbin 4,2 MW, med maksimal kildestøy på 106,4 dBA, og Senvion-turbin 4,2 MW, med maksimal kildestøy på 106,5 dBA. Begge beregningene viser at revidert utbyggingsløsning gir små forskjeller i utbredelsen av støy sammenlignet med godkjent detaljplan/MTA. Beregningene viser at ingen bygninger berøres av støy over grenseverdiene.

A. Pilkington har i sin uttalelse stilt spørsmål om hva som skjer dersom støyberegningene er feil og Kjølerberget viser seg å få støy over retningslinjens grenseverdi. NVE vil understreke at det alltid er forbundet usikkerhet med støyberegninger. Samtidig konstaterer vi at «worst-case» beregninger, har en sikkerhetsmargin. Det er etter NVEs vurdering ikke sannsynlig at støyen vil bli høyere enn beregningene viser. Dersom det i ettertid likevel viser seg at beregningen er feil, og at støyen med stor sannsynlighet overstiger retningslinjens støygrenser for bygninger med støyfølsom bruk, kan saken fremlegges NVE for vurdering.

I tråd med siste del av vilkår 15 om støy fra vindkraftverket har NVE mottatt informasjon om at Austri planlegger et støymålingsprogram basert på samme metode er lagt til grunn for Raskiftet vindkraftverk, dvs. en emisjonsmåling, som betyr måling av støyutstråling. På bakgrunn av prosjektets størrelse og antallet eiendommer nær støygrensa er det foreslått at det gjøres måling på 10% av anlegget (dvs. 1 turbin), men at måling på flere turbiner kan vurderes. NVE vurderer dette som en god løsning, og godkjenner med dette støymåleprogrammet som skal gjennomføres når anlegget er i drift.

### *Skyggekast*

Det fremgår av søknaden at det er gjennomført oppdaterte skyggekastberegninger for revidert utbyggingsløsning. NVE mottok 07.05.2018 rapporten fra gjennomført skyggekastberegning. Oversendt materiale viser at beregningene er gjennomført i tråd med NVEs veiledningsmateriale og at det er lagt til grunn Vestas V150-turbin.

Beregningene viser at utbredelsen av skyggekast øker noe. Bygningen Kjøbergsholet (id: NSA\_VH\_3 på skyggekartene) og fritidseiendom Kjøbergsetera (id: NSA\_VH\_14 på skyggekartene) ligger på grensen for å bli påvirket av faktisk skyggekast over grenseverdiene. Bruken av de aktuelle bygningene er av Austri Vind, vurdert som ikke skyggekastfølsom. Dette begrunnes med at jaktkoia ikke er i aktiv bruk. Kjøbergsetera er vurdert å være fritidsbolig i aktiv bruk, men her er det lagt vekt på at skyggekast først og fremst inntreffer i vinterhalvåret. NVE konstaterer at det ved høringen ikke har kommet uttalelser knyttet til skyggekast, og legger derfor til grunn tiltakshavers vurdering av eiendommene.

NVE er kjent med at det relativt enkelt kan gjøres tiltak for å redusere tiden bygningen blir eksponert for skyggekast for eksempel med vindturbinens styringssystemer. NVE minner om post 16 i konsesjonen om at Austri Vind må utarbeide forslag til aktuelle avbøtende tiltak for fritidsboliger som kan bli berørt av skyggekast over den anbefalte grenseverdien.

#### *Brann og sikkerhet*

Pilkington uttrykker bekymring for brann i turbinene som følge havari og uforutsette hendelser eller lynnedslag i vindturbinene. Han mener at dette, i et område som på Kjøberget, kan medføre skogbranner, som kan få følger for både nærliggende bebyggelse og skogområder av stor verdi.

NVE konstaterer at lyn kan slå ned i vindturbiner, men at det er uvanlig at dette medfører brann og svært uvanlig at dette igjen medfører skogbrann. Det er også uvanlig med brann i vindturbinene som skyldes andre årsaker. Vindturbinene er utstyrt med sikkerhetssystemer som overvåker oljer, generatorer og hydraulikk. Videre er vindturbinene utstyrt med et strategisk plassert lynavledersystem og sikkerhetssystemer som hindrer at deler faller ned dersom det skulle oppstå brann. Rundt vindturbinen vil det for øvrig være en trefri sone, som reduserer risikoen for at brann sprer seg.

Det er etter NVEs vurdering liten grunn til å forvente skogbranner som følge av lynnedslag eller havari i vindturbinene. Alle vindturbinpunktene vil være lett tilgjengelig ved eventuelle branner. NVE vil stille som vilkår om at Austri utarbeider en ROS-analyse og beredskapsplan. Beredskapsplanen skal utarbeides i samarbeid med det lokale brannvesenet på begge sider av grensen. ROS-analysen og beredskapsplanen skal oversendes NVE, til orientering, før anlegget settes i drift.

#### *Arealbruk*

Tiltakshaver har informert om at arealer satt av til kran- og montasjeplasser og riggområde i godkjent detaljplan og MTA vil være tilstrekkelig også ved endrede dimensjoner på turbinene.

I detaljplanen/MTA er det beskrevet at kran- og montasjeplasser er aktuelle i driftsperioden og derfor ikke vil tilbakeføres. Men at deler av hjelpekranplassene kan påføres et tynt sikt humusholdig masse slik at disse kan gro til med vegetasjon samtidig som terrengets bæreevne i stor grad opprettholdes for senere bruk. Videre er det sagt at det i nærheten av transformatorstasjonen vil bli opparbeidet et midlertidig riggområde. Det er aktuelt å opprettholde deler av riggområdet som permanent for driftsfasen.

For å redusere permanent arealbruk, vil NVE sette vilkår om at det skal utarbeides en plan for istandsetting av kran- og montasjeplasser, riggområde og tilsvarende. Planen skal blant annet beskrive behovet for areal i forbindelse med drift og vedlikehold av anlegget. Planen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidene avsluttes.

#### *Internveier – justering*

I NVEs vedtak av 11.04.2017 er det stilt vilkår om at: *Når anleggsvei er stukket/markert i terreng, skal det gjennomføres en kartlegging av eventuell huldrestry i vegtraseene og en sone på ca. 20 m på hver*

*side av planlagt anleggsvei. Rapport fra kartleggingen med ev forslag til konfliktreducerende justeringer skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidet på aktuelle vegstrekninger starter.*

NVE er informert om at tiltakshaver i september 2017 gjennomførte en befaring sammen med biolog og entreprenør. Av notat, fra befaringen datert 26.09.2017, fremgår det at det utover gubbeskjegg (NT) som er svært vanlig i området ble det ikke registrert rødlistearter. Huldrestry som er sjelden i østre deler av Hedmark er det svært lite sannsynlig at man vil påvise. Befaringen medførte noen mindre justeringer av midtlinjen av veien. Tiltakshaver har 09.02.2018 oversendt NVE oppdaterte kart for Kjølberget vindkraftverk, henholdsvis oversiktskart datert 10.01.2018I og arealbrukskart nord datert 10.01.2018 og arealbrukskart sør datert 11.01.2018.

Det er i notatet foreslått noen avbøtende tiltak for å redusere virkningene av byggingen av anlegget. Blant annet at døde trær av større dimensjoner som ligger i (vei)traseen flyttes ut til tilgrensende skog, og at en viss andel av skog som må tas ut skal bli liggende igjen, samt at alle stående døde trær som kappes ned skal legges igjen.

Austri har informert om at justeringen av veilinjen har medført at det er tatt hensyn til vurderingene i notatet. Notatet vil bli brukt ved miljøoppfølgingen av prosjektet og i opplæringssammenheng med skogsentreprenør og graveentreprenør. Videre er det kommentert at grunneiers krav om at prosjektet, av skogshygiene årsaker, leverer økonomisk drivbart virke til industrien er i konflikt med anbefalingen om å legge igjen levende trær. Våler kommune har i epost 02.07.18 anbefalt at fersk virke transporteres ut, av hensyn til skoghygiene.

NVE ser at det er noe strid mellom grunneiers krav om å ikke legge igjen ferskt skogsvirke som kan gi grunnlag for oppformering av skadegjørende insekter og anbefalingene fra biolog. NVE legger vekt på råd fra kommunen, som forvaltningsmyndighet etter skoglova, og stiller ikke vilkår om at ferskt virke skal legges igjen. NVE vil sette vilkår om at de øvrige anbefalte avbøtende tiltak i notat datert 26.09.2017 innarbeides i aktuelle kontrollplaner. På bakgrunn av dette og mottatt dokumentasjon og oppdaterte arealbrukskart vurderer NVE at vilkåret i NVEs godkjenning 11.04.2017 som ivaretatt.

#### *Forsvarets anlegg*

Det er i konsesjonen en rekke vilkår knyttet til forhold som skal dokumenteres, for NVE, før anleggsstart og/eller idriftsettelse.

NVE har mottatt dokumentasjon på at Forsvarsbygg i brev av 16.11.2016 til Austri, har vurdert at vilkår 17. *Forsvarets anlegg* vil være oppfylt ved oppfyllelse av vilkår 24. *Luftfart* som krever at turbinene merkes i samsvar med de til enhver tid gjeldende forskrifter for merking av luftfartshinder. NVE vurderer med dette at vilkår 17. *Forsvarets anlegg* er ivaretatt.

#### *Annet*

Det er i høringen hevdet at Espoo-konvensjonens prinsipper om likeverd og gjensidighet ikke er oppfylt med hensyn til lokalbefolkningen på Bastuknappet. Da de omsøkte endringene ble vurdert å ha mindre virkninger ble søknaden kun sendt på høring til utvalgte norske og svenske myndigheter, i tråd med Espoo-konvensjonen. Søknaden ble også sendt eier av bygninger som på det tidspunktet ble berørt over gjeldende grenseverdier for støy og skyggekast. Søknaden er ikke forelagt øvrig lokalbefolkning på verken norsk eller svensk side, og NVE kan ikke se at vi har behandlet lokalbefolkningen ulikt.

Eier av Håberg Gård har i høringen etterlyst en plan for hvordan deres adkomst til eiendommen skal sikres under utbedring/bygging av veien og under anleggsperioden/byggeperioden av vindkraftanlegget. I godkjent detaljplan/MTA, i tråd med vilkår i konsesjonen, er det presentert en plan for tiltak tilknyttet gården. Av planen går det frem at Austri i anleggsfasen garanterer for åpen vei med fremkommelighet

for personbiler til Håberg Gård og at detaljeringen av det enkelte tiltak vil gjøres i samarbeid med eier av Håberg Gård, og avtalesfestes når tiltakene er tilstrekkelig konkretisert. Tiltak knyttet til Håberg Gård var gjenstand for klagebehandling. OED vurderer, i vedtak av 17.10.2017, at «De foreslåtte avbøtende tiltakene fra MTA/detaljplan pkt. 9.2 oppfyller klart de krav som kan utledes av anleggskonsesjonen pkt. 13.» NVE har forståelse for at eier av Håberg Gård er bekymret for hvordan adkomsten til deres eiendom vil sikres. NVE legger til grunn at fremkommelighet til Håberg Gård sikres i tråd med beskrivelsen i detaljplan/MTA og kan ikke se at det er grunnlag for å kreve ytterligere garantier fra Austri.

#### *Vurderinger etter naturmangfoldloven kapittel II*

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er vurdert i konsesjonsbehandlingen og konsesjonsvedtaket av 12.02.2016, samt ved NVEs godkjenning av detaljplanen og MTA av 11.04.2017. Søknaden om endret utbyggingsløsning er innenfor de rammene som er vurdert i disse dokumentene, og legges derfor til grunn for dette vedtaket

Det er kommet innspill, fra eier av Håberget gård, om en mulig storfuglleik langs Håsjøveien. Det fremgår av godkjent detaljplan og MTA at det er innarbeidet hensynsoner for storfugl og orrfugl innenfor planområdet. NVE kan imidlertid ikke se at det i godkjente dokumenter er gjort vurderinger i forhold til storfuglleik langs adkomstveien. NVE vil derfor sett vilkår om at det skal avklares med Fylkesmannen i Hedmark og kommunen om det er dokumentert storfuglleik i nærheten av adkomstveien. Dersom det er storfuglleik skal det innarbeides hensiktsmessige avbøtende tiltak.

#### **Orientering av grunneiere og rettighetshavere**

Vi ber tiltakshaver orientere grunneiere og rettighetshavere, samt eiere av boliger og fritidsboliger som kan bli berørt av støy og/eller skyggekast over anbefalte grenseverdier, om dette vedtaket. Orienteringsbrevet finnes vedlagt. Vedtaket skal følge orienteringen. Kopi av orienteringen skal sendes NVE.

#### **Klageadgang**

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 5 uker fra det tidspunkt denne underretningen er kommet frem, jf. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til [nve@nve.no](mailto:nve@nve.no).

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen  
direktør

Øyvind Leirset  
seksjonsleder

*Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.*

Vedlegg:

- «Orientering om vedtak - Godkjenning av planendringer for Kjølberget vindkraftverk, Våler kommune»

Kopi til:

Anges Regitze Sophie Sundt Mar Pilkington  
Arthur Pilkington  
EIDSIVA VANNKRAFT AS v/Håkon Rustad  
Fylkesmannen i Hedmark  
Gry Hansen  
Hedmark fylkeskommune  
Länsstyrelsen Värmland  
Naturvårdsverket  
Rudihagen AS  
Snefrid Reutz-Håkenstad  
Torsby kommun  
Trysil kommune  
Våler kommune (Hedmark)



## Vedlegg – Innkomne merknader, endring av godkjent detaljplan og MTA Kjølberget vindkraftverk, Våler kommune

Länsstyrelsen Värmland har i brev av 04.04.2018 vist til at Länsstyrelsen «har granskat remissen utifrån miljöskydd, naturskydd, kulturmiljö samt plan och finner inget hinder utifrån länets aspekt till ändringarna i detaljplanen.» Og konkludert med at: «Länsstyrelsen Värmland har inget att erinra mot ändring av detaljplan för vindpark Kjølberget i Våler kommun, Norge.»

Våler kommune har i sin uttalelse av 20.04.2018 vist til at endringen av detaljplan/MTA for Kjølberget vindkraftverk ble behandlet i Formannskapet 19.04.2018, og vedtaket som ble fattet har slik ordlyd:

«Våler kommune har ingen merknader til den foreslåtte endringen i detaljplan og miljø, transport og anleggsplan for Kjølberget vindkraftverk.»

Arthur Pilkington har oversendt sin uttalelse av 17.04.2018, på vegne av Regitze Martens Pilkington som eier av Kjølberget skog inklusiv Kjølbergsætra. Han viser til at endringen innebærer at grensen for støy flyttes betraktelig i henholdt til landstedet Kjølbergsætra som er i bruk 6 måneder hver år. Pilkington er bekymret for at støyberegningene er misvisende og at det i realiteten vil vise seg at sætra vil utsettes for støy over retningslinjens grenseverdi. Idyllen vil i så fall være ødelagt, og verdien av hele eiendommen vil ifølge Pilkington forringes betraktelig.

Videre viser Pilkington til at bakgrunnen for søknaden er teknologiutvikling, og stiller spørsmål om hva som vil skje hvis det blir ytterligere teknologiutvikling. Han mener at eventuell ytterligere økning av installert turbineffekt vil medføre at retningslinjens støygrense vil overstiges ved den aktuelle setra.

Han viser til vilkåret i konsesjonen om at konsesjonæren innen utgangen av det 12. driftsåret for anlegget skal oversende NVE forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av turbinene og tilbakeføring av området. Og stiller spørsmål til om hva som skjer dersom det skulle bli driftsstans før de 12 årene har utløpt. Hvordan kan man være sikker på at selskapet vil ha økonomiske evner til å rydde opp etter seg og demontere turbinene.

Avslutningsvis vises det til at Austri i november 2017 fikk en økning i total installert effekt fra 45,6 til 54 MW. For å ta denne i bruk må få mer nettkapasitet enn de har i dag. Dersom søknaden skulle bli godkjent anmodes det om at det er betinget at de får en økning i nettkapasitet.

Pilkington har ettersendt flere uttalelser. I uttalelse av 23.05.2018 bes det blant annet om innsyn i korrespondansen mellom Austri Vind og Statnett, samt en rekke annet korrespondanse. Det stilles spørsmål om Statnett har søkt NVE om unntak fra tilknytningsplikten eller om Austri Vind har brakt tilknytningen inn for NVE. Videre vises det til at man først får kjennskap til saken ved NVEs brev av 23.03.2018 og at dette er sent i prosessen.

I e-post av 01.06.2018 etterlyser Pilkington blant annet tilbakemelding på tidligere uttalelser. I tillegg kommer han med ytterligere kommentarer. Det vises til «Bakgrunn for vedtak» (til konsesjonen) datert 27.06.2017, hvor det vurderes at ingen bygg vil få støynivå over anbefalt grenseverdi på Lden 45 dBA. Men at 7 bygg, beskrevet som koier og uthus, vil få en beregnet støynivå fra Lden 40-45 dBA. Det hevdes at denne beskrivelsen er misvisende da man i konsesjonsprosessen ikke har tatt med fritidsboligen som ligger på Kjølbergsætra. Og at første gang denne boligen er nevnt er i NVEs brev av 23.03.2018 hvor det står at en jaktkoie og en fritidsbolig i henhold til beregningene vil bli eksponert for støy-/skyggekast over/ligge på grensen til gjeldende grenseverdier.

Videre vises det til NVEs saksbehandling og høring av søknaden om endring av detaljplanen/MTA som man mener er misvisende og kun ivaretar Austri Vinds interesser.

Det vises til at lyn og branntekniske analyser er totalt uteblitt i all dokumentasjon i saken, og at dette er et fundamentalt og kritisk tema. Temaet utdypes ved at det vises til flere videoklipp/linker fra flere steder i verden, samt flere artikler som tar for seg disse tema.

I e-post av 06.06.2018 (kl. 11:21) vises det til NVEs tilsvarende innsynsbegjæringene og det stilles en rekke spørsmål til NVEs formuleringer. Det bes om innsyn i alle dokumentene tilknyttet saken.

I e-post 06.06.2018 (kl. 16:49) kommer Pilkington med noen tilleggsopplysninger vedr. de branntekniske poengene som ble tatt opp i e-post av 01.06.2018. Det vises til skogbrannen i Rogaland (i uke 22), og det påstås at det er mange lynnedslag i området. Det påpekes at brannfare fra vindturbiner og konsekvensen av en slik brann i produktive skogsområder er høyst aktuelt.

I e-poster av 07.06.2018 (kl. 16:54 og kl. 17:25) tar Pilkington blant annet opp støy problematikken og synligheten. Det vises til at detaljplanen/MTA datert 01.12.2016 beskriver en tårnhøyde for utbyggingsløsningen på 130-150 meter, mens det i konsesjonsbehandlingen er beskrevet en tårnhøyde på 119 meter. Det stilles spørsmål ved om NVE kan godkjenne en slik endring uten en formell søknad fra Austri Vind. Og til at NVE i vedtak av 11.04.2017 (godkjenning av detaljplan og MTA) har vurdert endringen som begrensede og innenfor det som kan aksepteres av detaljtilpasning av vindkraftverk fra konsesjonsgitt prosjekt til detaljplanlagt prosjekt. At en slik økning i tårnhøyde er beskrevet som en begrensende endring, når man kjenner til at økt tårn høyde medfører økt risiko for lyn nedslag vurderes som uakseptabel. Det vises til at endringen av rotordiamenter også innebærer en betydelig økning. Samt at søknaden om økning av installert effekt innebærer en økning på 50 % fra konsesjon gitt løsning (3 MW). Det kommenteres at det ikke fremgår av dokumentasjonen hvor den 13. turbinen skal plasseres.

Videre vises det til OEDs brev av 31.01.2017 (Klagebehandling vindkraftverk i Marker kommune) og departementets vurderinger av formuleringene i vilkår 15 i konsesjonen (støyvilkåret). Og til at Fylkesmannen i Hedmark ikke har blitt forelagt Austri Vinds søknad av 15.03.2018.

I e-post av 20.06.2018 stiller Pilkington spørsmål ved ulikheter i det norske og svenske regelverket knyttet til støyberegninger av vindkraftverk.

Og i e-post av 22.06.2018 etterlyser Pilkington svar på innsynsbegjæringene og gjør oppmerksom på at Austri Vind fortsatt ikke har tatt kontakt med hans kone selv om det er hennes eiendom som blir mest berørt av støy og fare for brann i hennes skog.

I e-post av 25.06.2018 informerer Pilkington om korrespondanse som har vært med Våler kommune, samt at det er tatt kontakt med brannsjefen i Våler og Elverum kommuner.

NVE er oppmerksom på at det er bedt om innsyn i flere dokumenter. Vi har tidligere vist til det kan søkes om innsyn via eInnsyn. Vi har registrert at dette ikke er ønskelig, og sendte derfor, ved NVEs arkiv, en e-post 07.06.2018 hvor det bes om tilbakemelding på hvilke dokumenter på konsesjons- og miljøtilsynssaken det ønskes innsyn i.

**Dag Trygve og Gry Schjøll Hansen** har i uttalelsen av 25.04.2018 vist til at de er eier av Håberg Gård og etterlyst en plan for hvordan de skal kunne bo og bruke den 8 km lange private veien, ut til Kjernmoen, både under utbedring/bygging av veien, og under anleggsperioden for vindturbinene. Det vises til at Austri skriver i tiltak for Håberget "*At Austri Vind i anleggsfasen garanterer for åpen veg, med framkommelighet for personbiler til Håberget Gård*". Det stilles spørsmål til hvordan Austri vil gjennomføre dette, både når det gjelder private kjøring og når det er arrangement på eiendommen. Det vises til at dersom det skal bygges flere og større vindturbiner enn tidligere planlagt, er det enda viktigere å få svar på disse spørsmålene før en eventuell igangsettelse.

I ettersendelse av 04.05.2018 har eier av Håberget gård oversendt informasjon om at man forsøker å få dokumentert en storfugl-/tiurspillplass langs Håsjøveien. Har i senere ettersendelser (23.05.2018, 24.05.2018 og 11.06.2018) blant annet stilt spørsmål om hvordan anlegget kunne få konsesjon da det ikke var lønnsomt og hvem som er økonomisk ansvarlig for å iverksette avbøtende tiltak dersom det skulle vise seg at anlegget avgir støy over grenseverdiene.

**Austri Vind DA** har i brev av 30.04.2018 vurderer at det ikke har kommet høringsinnspill som eksplisitt krever svar, men at det likevel er fremlagt spørsmål og innspill de ønsker å kommentere.

Det vises til Pilkingtons spørsmål om støyanalyser og virkninger av at disse eventuelt er feil. Austri påpeker at støyanalyser er gjort av fagekspertise, og med en viss sikkerhetsmargin. Dersom beregnede verdier mot formodning skulle være underestimert, og brukere av Kjølbjergsætra utsettes for støy over gjeldende grenseverdier, vil Austri forholde seg til gjeldende retningslinje og bidra til nødvendige støyreducerende tiltak i tråd med dette og/eller pålegg fra NVE/OED.

Videre vises det til Pilkingtons spørsmål om hva som skjer dersom en skulle velge å bygge enda større turbiner. Til dette svarer Austri at innenfor den tidshorisont Kjølbjerg vindkraftverk må realiseres for å inngå i den felles elsertifikatorordningen for Norge/Sverige, framstår det lite sannsynlig at turbinstørrelse vil øke ytterligere. Som nevnt over vil Austri i alle tilfelle forholde seg til gjeldende regelverk når det gjelder støy- og skyggekast og ev. andre virkninger av prosjektet.

Til Pilkingtons spørsmål om ansvar for ryddekostnader dersom Austri som selskap ikke har økonomi til å ta dette ansvaret, viser Austri til at dette er et spørsmål til vilkår satt i gjeldende konsesjon. De mener derfor at dette ikke er relevant for søknaden om endring i detaljplan. Dette kommenteres derfor ikke.

Når det gjelder nettkapasitet bekrefter Austri at det kreves økt nettkapasitet for å utnytte den planlagte installerte produksjonskapasitet. Dette forventes oppnådd gjennom realisering av planlagte reinvesteringer i nettet.

Austri vurderer at høringsinnspillet fra eier av Håberget Gård gjentar innspill fra tidligere høringsrunder. Høringsinnspillet adresserer ikke spørsmål Austri ser relevant i forhold til de endringer som behandles.

NVE ønsker å gjøre oppmerksom på at det kun er de uttalelsene som innkom før 30.04.2018 som ble oversendt Austri Vind for kommentering.

**Snefrid Reutz-Håkenstad** har i sin uttalelse av 13.05.2018 har kommet med en rekke merknader til søknaden. Det vises blant annet til at det har vært lite/ingen informasjon på tiltakshavers hjemmeside etter november 2015. NVE oppfordres til å utsette behandlingen og gi Austri beskjed om å kontakte fastboende/hytteiere på Bastuknappen (på svensk siden) slik at disse også gis anledning til å uttale seg. Det hevdes at Espoo-konvensjonens prinsipper om likeverd og gjensidighet ikke er oppfylt med hensyn til lokalbefolkningen på Bastuknappen.

Den omsøkt endringer vil, ifølge innspillet, tilføre Finnskogområdet ytterligere visuelle virkninger som frarådes. Sammenlignet med konsesjonssøkt utbyggingsløsning framstår endringene som avvik med endrede virkninger for omgivelsene. Hvis Eidsiva Nett legger til rette for økt nettkapasitet, kan man ikke se bort ifra at både totalhøyde og installert effekt pr. turbin kan økes ytterligere.

Det hevdes at det er en bevist strategi fra Austri å spre endringene over flere søknader slik at de vurderes i forhold til foregående søknad/endringsvedtak. I den forbindelse vises til det til vedtak på Austri søknader om økt installert effekt, datert 03.10.2016 og 09.11.2017. Det betviles om NVE ville vurdert endringene som en «liten justering» dersom man mottok en søknad om å øke installert effekt pr. turbin fra 3,0 MW til 4,5 MW kombinert med økte turbin dimensjoner i ett jafs. Kraftbransjen er opptatt av

forutsigbarhet og klare rammebetingelser. Det påpekes at det også gjelder for naboer og lokale næringsaktører som rammes av vindkraftutbygging.

Reutz-Håkenstad påpeker at det er konsesjonssøknaden av 26.11.2013 som ligger til grunn for konsesjonsmyndighetenes vedtak om konsesjon til Kjølberget. Hvis det medfører riktighet at realisering av vindkraftverket forutsetter omsøkte endringer, mener hun at konsesjonsvedtaket være fattet på ufullstendig grunnlag.

Det er kommet ny informasjon som de omsøkte endringene må vurderes opp mot dette. Det gjelder blant annet pågående verneprosess knyttet til utvidelse av Skjeftkjølen naturreservat og opprettelsen av Buberget naturreservat. Rapporten *Studie av kontrollprogram av buller ved vindkraftverk*, mai 2017 fra kunnskapsprogrammet Vindval, som har sett på opplevd støy fra en rekke vindkraftanlegg i Sverige. Samt at Finnskogregionen er i utvikling, og at det er investert flere millioner kroner, både offentlig og privat, og betydelig frivillig innsats for å utvikle kvalitetene i regionen.

Avslutningsvis vises det til arbeidet med Nasjonal ramme for vindkraft og faggrunlaget sammenhengende naturområder, fra april 2018, hvor det påpekes at verdien av sammenhengende områder må synliggjøres og integreres i grunlaget for konsesjonsbehandlingen.